

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(ІЗДАВАННЯ)
з вивчення навчальної дисципліни

"ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ"

Галузь знань: 22 Охорона здоров'я
Спеціальність: 225 «Медична психологія»
Освітній ступінь: магістр
Курс навчання: 2
Форма навчання: денна
Кафедра: медичної катастроф та військової медицини

Складено на засіданні кафедри та медичної кафедри медичної катастроф та
військової медицини 18 червня 2021 року (протокол № 1)

Завідуючий кафедрою: _____ (І.Г. Борзов)

Складено предметною методичною комісією з військових та військово-медичних дисциплін
18 червня 2021 року (протокол № 1)

Голова предметної методичної комісії: _____ (І.Г. Борзов)

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	медицини катастроф та військової медицини
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Бірюк Ігор Григорович – завідувач кафедри, кандидат медичних наук, доцент, medicine_katastrof@bsmu.edu.ua Куковська Ірина Любомирівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент i.kukovs@bsmu.edu.ua Циркот Ігор Михайлович-доцент кафедри кандидат медичних наук, доцент medicine_katastrof@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/meditsini-katastrof-ta-viyskovoyi-meditsini/
Веб-сайт кафедри	
E-mail	medicine_katastrof@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Ольги Гузар, 2
Контактний телефон	+38 (0372) 53-62-37

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна / вибіркова
Кількість кредитів	2
Загальна кількість годин	60
Лекції	-
Практичні заняття	30
Самостійна робота	30
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Навчальна дисципліна “Домедична допомога в екстремальних ситуаціях” базується на положеннях Закону України “Про екстрену медичну допомогу” від 05.07.2012 р. № 5081-VI та адаптована до вимог Постанови Верховної Ради України від 17.04.2014 р. «Про додаткові заходи для зміцнення обороноздатності України» і виконується кафедрою медицини катастроф та військової медицини.

Домедична допомога - це невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на порятунок та збереження життя людини у невідкладному стані, мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я.

Навчальна дисципліна „Домедична допомога в екстремальних ситуаціях” спрямована на засвоєння базових теоретичних положень такого виду допомоги, оволодіння практичними навичками її надання постраждалим при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру та в бойових умовах, закладає основи теоретичних знань та практичних навичок з організації і проведення лікувально-евакуаційних, санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів, у тому числі при надзвичайних ситуаціях природного і техногенного характеру та бойових умовах

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcziya-shhodo-oczinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Буковинського державного медичного університету (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
анатомія людини	хірургія
нормальна фізіологія	фармакологія
патологічна фізіологія	внутрішні хвороби
гігієна та екологія	соціальної медицини та організації охорони здоров'я
догляд за хворими	екстрена та невідкладна медична допомога

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни – формування у студента теоретичних і практичних знань, необхідних майбутньому фахівцю, певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують навички надання домедичної допомоги постраждалим за умов надзвичайних ситуацій мирного часу і в бойових умовах.

6.2. **Завдання:** забезпечити засвоєння студентом основних принципів оцінки стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру і в бойових умовах; оволодіти навичками надання домедичної допомоги постраждалим і пораненим.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. інтегральні:

Здатність розв'язувати типові та складні задачі і проблеми у певній професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

7.2 -загальні компетентності (ЗК) :

ЗК 1. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність працювати в команді, мотивувати людей і рухатися до спільної мети.

ЗК 11. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

7.3 спеціальні (фахові, предметні):

ФК 10. Здатність надання медико-психологічної допомоги, в т.ч. екстренної при психоемоційному стресі, життєвих кризах, суїцидальних намірах тощо.

ФК 11. Здатність до діагностування невідкладних станів, визначення тактики і надання екстреної та невідкладної медичної допомоги.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна

Знати:

- Визначення домедичної допомоги в екстремальних і бойових умовах. Первинний огляд постраждалого
- Причини й ознаки зовнішньої та внутрішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу. Техніка зупинки зовнішньої кровотечі

- Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів.
- Гострі порушення дихання в бойових умовах. Пневмоторакс: види, ознаки, домедична допомога.
- Види ушкоджень у бойових і небойових умовах. обсяг допомоги при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах
- Надання домедичної допомоги при термічних і хімічних ураженнях
- Причини, діагностика і домедична допомога при зомлінні, комі невідомої етіології, судамах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною, невідомим газом, укусах комах, собак, отруйних змій
- Засоби масового ураження. Домедична допомога при ураженні бойовими та сильнодіючими отруйними речовинами.
- Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат. Медична евакуація.
- Поведінка людей в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Бойовий стрес: ознаки, профілактика, домедична допомога.

Уміти:

- проводити огляд та обстеження постраждалого згідно правил загального обстеження та обстеження потерпілих з невідкладними станами
- надавати порівняльну характеристику первинного та вторинного огляду
- здійснити оцінку функцій життєво-важливих органів та систем (серцево-судинна, дихальна, нервова)
- провести діагностику термінальних станів
- здійснити заходи невідкладної допомоги при ушкодженні факторами зовнішнього середовища
- здійснити заходи серцево-легеневої реанімації
- провести діагностику кровотеч та забезпечити заходи для їх зупинки

Демонструвати:

ПРН 8. Визначати та вести контингент осіб, яким надається медична, психологічна та медико-психологічна, в т.ч. екстренна, допомога.

ПРН 15. Приймати ефективні рішення, у тому числі, в умовах невизначеності.

8. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ”

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин 2кредити ЄКТС (30 годин практичних занять, 30 годин СРС)

9.1 Конкретні цілі вивчення модуля:

- визначити основні принципи оцінки стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру і в бойових умовах;
- оволодіти навичками надання домедичної допомоги постраждалим і пораненим.

9.2. Тематична структура модуля

ТЕМА 1. Домедична допомога в екстремальних і бойових умовах як навчальна дисципліна. Первинний огляд постраждалого.

Домедична допомога в екстремальних умовах як навчальна дисципліна, її актуальність, зміст. Поняття домедичної допомоги в екстремальних умовах мирного часу та бойових умовах. Правові аспекти надання домедичної допомоги.

Місце та обсяг надання домедичної допомоги у бойових та небойових умовах. Огляд місця пригоди, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірної

причини їх ураження. Контакт з постраждалими. Засоби особистої безпеки. Безпека в бойових умовах. Особливості огляду місця пригоди в бойових і небойових умовах. Проведення первинного огляду. Огляд за алгоритмом САВСДЕ (КОЛЕСО). Визначення рівня свідомості за шкалою APVU. Види ушкоджень в бойових умовах. Засоби індивідуального медичного оснащення військовослужбовця. Алгоритми надання домедичної допомоги в секторах обстрілу та укриття.

ТЕМА 2. Кровотечі і методи їх зупинки.

Причини й ознаки зовнішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу. Техніка зупинки зовнішньої кровотечі: тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов'язка (ізраїльський бандаж), підняття кінцівки. Кровоспинні засоби на марлевій основі, техніка застосування. Показання і техніка накладання різних видів джгутів та імпровізованих закруток. Показання і правила застосування хімічних засобів для зупинки кровотечі. Причини й ознаки внутрішньої кровотечі. Домедична допомога при внутрішній кровотечі. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення, розпізнавання і надання домедичної допомоги.

ТЕМА 3. Порушення прохідності дихальних шляхів. Домедична допомога.

Анатомо-фізіологічні особливості дихальних шляхів. Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів. Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів (закидання голови; виведення нижньої щелепи; введення носо-, ротогорлових повітроводів). Особливості видалення стороннього тіла з дихальних шляхів вагітної жінки, огрядної людини, немовляти. Пристрої для штучної вентиляції легень. Техніка штучної вентиляції легень (рот до рота, рот до носа, рот до лицєвої маски, мішком АМБУ). Гострі порушення дихання в бойових умовах. Пневмоторакс: види, ознаки, домедична допомога. Переведення пораненого (постраждалого) у стабільне положення.

ТЕМА 4. Види ушкоджень у бойових і небойових умовах. Домедична допомога при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах.

Причини та ознаки ран м'яких тканин, проникаючих і непроникаючих ран черепа, грудної клітки, живота. Особливості бойових поранень. Протекція ран накладанням пов'язок. Техніка накладання пов'язок при пораненнях черепа, ока, вуха, нижньої щелепи. Поранення грудної клітки. Особливості накладання пов'язок при проникаючих пораненнях живота. Накладання пов'язок при наявності стороннього тіла в рані.

Причини та ознаки травм голови, хребта і тазу. Види травм кінцівок (переломи: відкриті і закриті, розтягнення зв'язок, вивихи), причини та ознаки. Абсолютні ознаки переломів. Надання домедичної допомоги при дорожньо-транспортній пригоді (ДТП). Особливості надання домедичної допомоги при відкритих переломах. Транспортна іммобілізація табельними та пристосованими засобами. Тактика рятувальника при ДТП.

ТЕМА 5. Надання домедичної допомоги при термічних і хімічних ураженнях.

Опіки, класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Відмороження, класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Траншейна стопа, замерзання, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Гіпертермія, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Ураження електричним струмом, домедична допомога. Особливості ураження бойовими вогнесумішами, домедична допомога. Дії кислот і лугів, домедична допомога. Особливості допомоги при опіках очей різного походження.

ТЕМА 6. Домедична допомога при найпоширеніших невідкладних станах.

Причини, діагностика і домедична допомога при зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною, невідомим газом, укусах комах, собак, отруйних змій.

ТЕМА 7. Засоби масового ураження. Домедична допомога.

Поняття про хімічну зброю. Класифікація та характеристика бойових отруйних речовин. Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах. Класифікація та характеристика сильнодіючих отруйних речовин. Медичний захист від хімічної зброї. Домедична допомога при ураженні бойовими та сильнодіючими отруйними речовинами.

Вражаючі фактори ядерної зброї та аварій на радіаційно небезпечних об'єктах. Радіаційні ураження. Променева хвороба, ознаки. Радіопротектори Домедична допомога в бойових (секторі укриття та евакуації) та небойових умовах.

ТЕМА 8. Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат. Медична евакуація.

Організація та проведення медичного сортування при виникненні масових санітарних втрат. Алгоритм проведення медичного сортування. Медична інформаційна картка: призначення, правила заповнення.

Організація та проведення переміщення (відтягування, винесення) пораненого в укриття у бойових (секторах обстрілу, укриття та евакуації) та небойових умовах

Підготовка поранених (уражених) до евакуації. Медична евакуація. Організація надання допомоги під час транспортування в бойових (сектор укриття та евакуації) і не бойових умовах.

ТЕМА 9. Поведінка людей в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Бойовий стрес: ознаки, профілактика, домедична допомога.

Особливості поведінки людей в надзвичайних ситуаціях. Типові реакції медичних працівників на різні травматичні події. Механізми формування стресостійкості у медичних працівників. Технології профілактики посттравматичних стресових розладів. Дебрифінг як метод психологічної корекції посттравматичних стресових розладів.

Бойовий стрес і бойова втома: ознаки, профілактика та основні принципи надання домедичної допомоги в бойових (секторі укриття та евакуації) та небойових умовах.

9. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		Самостійна робота студента	Індивідуальна робота
Лекції	Практичні заняття	5	6		
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1.					
“ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ”					
1. Домедична допомога в екстремальних і бойових умовах як навчальна дисципліна. Первинний огляд постраждалого.	8		4	4	
2. Кровотечі і методи їх зупинки.	8		4	4	
3. Порушення прохідності дихальних шляхів. Домедична допомога.	8		4	4	

4. Види ушкоджень у бойових і небойових умовах. Домедична допомога при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах.	8		4	4	
5. Надання домедичної допомоги при термічних і хімічних ураженнях.	4		2	2	
6. Домедична допомога при найпоширеніших невідкладних станах.	4		2	2	
7. Засоби масового ураження. Домедична допомога.	4		2	2	
8. Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат. Медична евакуація.	6		4	2	
9. Поведінка людей в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Бойовий стрес: ознаки, профілактика, домедична допомога.	4		2	2	
Разом за змістовим модулем 1	54		28	26	
Індивідуальна робота (за наявності)					
Підсумковий модульний контроль	2		2	4	
УСЬОГО ГОДИН	60		30	30	

10. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1.	Домедична допомога в екстремальних і бойових умовах як навчальна дисципліна. Первинний огляд постраждалого.	4
2.	Кровотечі і методи їх зупинки.	4
3.	Порушення прохідності дихальних шляхів. Домедична допомога.	4
4.	Види ушкоджень у бойових і небойових умовах. Домедична допомога при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах.	4
5.	Надання домедичної допомоги при термічних і хімічних ураженнях.	2
6.	Домедична допомога при найпоширеніших невідкладних станах.	2
7.	Засоби масового ураження. Домедична допомога.	2
8.	Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат. Медична евакуація.	4
9.	Поведінка людей в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Бойовий стрес: ознаки, профілактика, домедична допомога.	2
	Підсумковий модульний контроль	2
	Разом годин	30

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1.	Підготовка до практичних занять.	26
2.	Підготовка до підсумкового модульного контролю	4
	Разом	30

12. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно під керівництвом викладача. До індивідуальних завдань відносяться: написання рефератів і створення мультимедійних презентацій з доповідями на засіданнях наукового студентського гуртка кафедри, участь в науково - дослідницькій роботі кафедри, участь в написанні тез та статей, доповіді на студентських наукових конференціях.

13. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Домедична допомога в екстремальних умовах як навчальна дисципліна, її актуальність, зміст.
2. Поняття домедичної допомоги в екстремальних умовах мирного часу та бойових умовах.
3. Правові аспекти надання домедичної допомоги.
4. Місце та обсяг надання домедичної допомоги у бойових та небойових умовах. Огляд місця пригоди, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірної причини їх ураження.
5. Засоби особистої безпеки. Безпека в бойових умовах.
6. Особливості огляду місця пригоди в бойових і небойових умовах.
7. Огляд за алгоритмом САВСДЕ (КОЛЕСО).
8. Визначення рівня свідомості за шкалою APVU.
9. Види ушкоджень в бойових умовах.
10. Засоби індивідуального медичного оснащення військовослужбовця.
11. Алгоритми надання домедичної допомоги в секторах обстрілу та укриття.
12. Причини й ознаки зовнішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу.
13. Техніка зупинки зовнішньої кровотечі: тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов'язка (ізраїльський бандаж), підняття кінцівки.
14. Показання і техніка накладання різних видів джгутів та імпровізованих закруток.
15. Показання і правила застосування засобів для зупинки кровотечі хімічних.
16. Причини й ознаки внутрішньої кровотечі. Домедична допомога при внутрішній кровотечі. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення, розпізнавання і надання домедичної допомоги.
17. Анатомо-фізіологічні особливості дихальних шляхів. Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів.
18. Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів (закидання голови; виведення нижньої щелепи; введення носо-, ротогорлових трубок).
19. Пристрої і техніка штучної вентиляції легень.
20. Гострі порушення дихання в бойових умовах. Пневмоторакс, види, ознаки, домедична допомога.
21. Переведення пораненого (постраждалого) у стабільне положення.
22. Причини та ознаки ран м'яких тканин, проникаючих і непроникаючих ран черепа, грудної клітки, живота. Особливості бойових оранень.
23. Протекція ран накладанням пов'язок. Техніка накладання пов'язок при пораненнях черепа, ока, вуха, нижньої щелепи.
24. Поранення грудної клітки. Особливості накладання пов'язок при проникаючих пораненнях живота. Накладання пов'язок при наявності стороннього тіла в рані.
25. Причини та ознаки травм голови, хребта і тазу.
26. Види травм кінцівок (переломи: відкриті і закриті, розтягнення зв'язок, вивихи), причини та ознаки.
27. Абсолютні ознаки переломів. Транспортна іммобілізація табельними та пристосованими засобами.
28. Надання домедичної допомоги при дорожньо-транспортній пригоді (ДТП). Особливості надання домедичної допомоги при відкритих переломах. Тактика рятувальника при ДТП.
29. Опіки: класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і небойових умовах.
30. Відмороження: класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Траншейна стопа, замерзання, домедична допомога в бойових і небойових умовах.
31. Гіпертермія, домедична допомога в бойових і небойових умовах.

32. Ураження електричним струмом, домедична допомога.
33. Особливості ураження бойовими вогнесумішами, домедична допомога.
34. Уражаюча дія кислот і лугів, домедична допомога.
35. Особливості допомоги при опіках очей різного походження.
36. Причини, діагностика і домедична допомога при зомлінні, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі.
37. Домедична допомога при отруєнні невідомою речовиною, невідомим газом
38. Поняття про хімічну зброю. Класифікація та характеристика бойових отруйних речовин.
39. Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах. Класифікація та характеристика сильнодіючих отруйних речовин. Медичний захист від хімічної зброї.
40. Домедична допомога при ураженні бойовими та сильнодіючими отруйними речовинами.
41. Уражаючі фактори ядерної зброї та аварій на радіаційно небезпечних об'єктах. Радіаційні ураження. Променева хвороба, ознаки. Радіопротектори. Домедична допомога в бойових (секторі укриття та евакуації) та небойових умовах.
42. Алгоритм проведення медичного сортування при виникненні масових санітарних втрат.
43. Медична інформаційна картка: призначення, правила заповнення.
44. Організація та проведення переміщення (відтягування, винесення) пораненого в укриття у бойових (секторах обстрілу, укриття та евакуації) та небойових умовах
45. Підготовка поранених (уражених) до евакуації. Медична евакуація.
46. Організація надання допомоги під час транспортування в бойових (сектор укриття та евакуації) і не бойових умовах.
47. Особливості поведінки людей в надзвичайних ситуаціях. Типові реакції медичних працівників на різні травматичні події.
48. Механізми формування стресостійкості у медичних працівників. Технології профілактики посттравматичних стресових розладів.
49. Дебрифінг як метод психологічної корекції посттравматичних стресових розладів.
50. Бойовий стрес і бойова втома: ознаки, профілактика
51. Основні принципи надання домедичної допомоги при бойовому стресі в бойових (секторі укриття та евакуації) та небойових умовах.

14. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

- Використовувати засоби індивідуального медичного оснащення військовослужбовця.
- Визначати життєві показники за алгоритмом САВС;
- Оцінювати стан потерпілого за життєвими ознаками;
- Накладати джгут для зупинки кровотечі;
- Видаляти сторонні предмети при обструкції дихальних шляхів;
- Виконати прості прийоми забезпечення прохідності верхніх дихальних шляхів;
- Виконати штучне дихання;
- Визначати симптоми респіраторної та серцевої зупинки;
- Накладати здавлюючу пов'язку на рану, яка кровоточить;
- Іммобілізувати хребет та шию у разі їх пошкодження;
- Накладати імпровізовані транспортні шини при переломах кінцівок;
- Надати домедичну допомогу при термічних і хімічних опіках;
- Надати домедичну допомогу при укусах отруйних комах та плазунів;
- Оцінка радіаційної обстановки:
- Визначення зон зараження радіаційними речовинами;
- визначення доз радіації;
- визначення допустимої тривалості перебування людей на зараженій місцевості;
- приведення рівнів радіації до одного часу після вибуху;

- визначення можливих радіаційних втрат.
- Оцінка хімічної обстановки:
- визначення глибини розповсюдження зараженого повітря;
- визначення кордонів вогнища хімічного ураження і площі зон зараження;
- визначення стійкості отруйних речовин на місцевості.
- Переміщувати пораненого на полі бою з використанням підручних засобів;

15. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Протягом вивчення дисципліни всі види діяльності студента підлягають контролю, як поточному (на кожному занятті), так і підсумковому (під час контрольних заходів).

Модульний контроль – це діагностика засвоєння студентом матеріалу модулю (залікового кредиту). Семестр закінчується підсумковим модульним контролем.

Початковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає в себе перевірку знань теоретичного та практичного матеріалу, який вивчався на попередніх курсах, що проводиться методом фронтального усного опитування, або написання контрольних робіт, для чого використовуються питання для контрольних робіт.

Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає перевірку знань теоретичного матеріалу та контроль оволодіння практичними навичками, які передбачені методичними розробками занять з відповідних тем. Перевірка знань студентів здійснюється за допомогою усного фронтального опитування, вирішування тестових завдань різного ступеня важкості, розв'язування типових та нетипових ситуаційних задач, а також під час перевірки правильності виконання лабораторно-дослідницьких завдань.

Проміжний контроль знань студентів проводиться під час проведення підсумкових контрольних робіт під час останнього заняття змістовного модуля.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється на останньому практичному занятті після завершення модуля у формі підсумкового модульного контролю. У студентів з'ясовують знання теоретичного матеріалу (згідно переліку питань). Поряд з цим студенти виконують практичну роботу, що додається до білета та розв'язують ситуаційні завдання, що також враховується при оцінюванні їх знань.

Підсумковий модульний контроль (ПМК) здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Таким чином, частки результатів оцінювання поточної навчальної діяльності і підсумкового модульного контролю становлять відповідно 60% та 40%.

Підсумковий модульний контроль з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які виконали програму даного модулю та отримали за поточну успішність не менше 72 балів.

Підсумковий модульний контроль з дисципліни „Домедична допомога в екстремальних ситуаціях” проводиться методом тестового контролю і вирішення практичних та ситуаційних завдань. Студентам пропонується 18 варіантів тестових завдань по 112 питань в кожному.

Критерій оцінювання теоретичної підготовки студентів наступні:

- на оцінку „5” - допускається до 10 помилок, що складає 91% правильних відповідей (25 балів);
- на оцінку „4” - допускається до 21 помилки, що складає 81% правильних відповідей (20 балів);
- на оцінку „3” - допускається до 35 помилок, що складає 69% правильних відповідей (15 балів);
- на оцінку „2” - більше 35 помилок, що складає 0 балів.

За теоретичну підготовки по результатам тестового контролю студент повинен набрати не менше 15 балів.

Оцінювання практичної підготовки проводиться наступним чином:

- Оцінка „5”- 55 балів;
- Оцінка „4”- 40 балів;
- Оцінка „3”- 35 балів.

Підсумковий модульний контроль засвоєння дисципліни ДДЕС	“3” - 50	“4”- 60	“5”- 80
З них: бали за тестування	“3” - 15	“4” - 20	“5” - 25
бали за письмову відповідь	“3” - 35	“4” - 40	“5” - 55

**Розподіл балів за поточну діяльність
дисципліни „Домедична допомога в екстремальних ситуаціях”**

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок				Бали за виконання індивідуального завдання	Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки					
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 60/2,0	(№ 1)	12	10	8	6	0	-	72

Мінімальна кількість балів для студентів денної форми навчання, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті: $72=12 \times 6$.

16. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Організація медичного забезпечення військ. Підруч. для студ. вищ. мед. закл. освіти України III-IV рівнів акредитації / За редакцією професора Бадюка М.І. – К.: “МП Леся”, 2014. – 430 с.
2. Військово-медична підготовка. / Під редакцією Бадюка М.І. – К.: „МП Леся“, 2007. – 482 с.
3. Медицина катастроф. Навчальний посібник/ Під ред. проф. Кочіна.- К: “ Здоров’я” - 2001- 290 с.
4. Стандарт підготовки І-СТ-3: Підготовка військовослужбовця з тактичної медицини (видання 2). К: «МП Леся», 2015. – 148 с.
5. Домедична допомога (алгоритми, маніпуляції): Методичний посібник / В.О.Крилюк, В.Д.Юрченко, А.А.Гудима [та ін.] – К.: НВП “Інтерсервіс”, 2014. - 84 с.

Допоміжна

1. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010.- 384 с.
2. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник.– К: Центр учбової літератури, 2008.– 158 с.
3. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: Навч. Посібн./За наук.ред. Запорожця О.І., -К.: АМУ, 2008, -250с.
4. Планування медичного забезпечення населення адміністративної території при надзвичайних ситуаціях. Методичні рекомендації/Під ред. Волошина В.О. -Київ, 2000, - 102с.
5. Основи медицини катастроф/ під редакцією Бондаренко Н.І., Ковалева Е.З. – Донецьк: “Кассіопея”, 1998, - 366 сМіжнародне гуманітарне право / Під ред. Базова В.П. – К., “Варта” – 2000 – 176 с.
6. Медичне постачання формувань і закладів Державної служби медицини катастроф України. Методичні рекомендації/ Під ред. Картиша А.П. – К.: 1999, - 158 с.
7. Гридасов В.І., Ковальов В.М., Катрис М.В. та ін. Медицина катастроф / Підручник – Харків.: “Золоті сторінки”. – 2002. –280 с.
8. Дубицький А.Ю., Семенов І.О., Чепкий Л.П. Медицина катастроф/. Навчальний посібник. Київ: Курс, 1999.- 379с.
9. Воробійов О.О., Кардаш В.Е. Медицина катастроф / Навчальний посібник. – Чернівці. – 2000. – 152 с.
10. Організація роботи інформаційно-аналітичної системи МОЗ України з питань надзвичайних ситуацій (Практичний посібник) / МОЗ України, Український НПЦ екстреної медичної допомоги та медицини катастроф / За ред. проф.. Волошина В.О. – 2000, - 96 с.
11. Епідеміологія надзвичайних станів (з військовою епідеміологією) / Під. ред. Гоца Ю.Д. – К.: - 2001. – С. 21-44.

Законодавчі та нормативно-правові акти

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв.1996 р.- К.: Преса України. - 1997.-С.80.
2. Кодекс цивільного захисту України (від 02.10.2012р. №5403-VI).
3. Закон України „Основи законодавства України про охорону здоров'я“, 1992 (ст.37).
4. Закон України „Про правовий режим надзвичайного стану“, 2000 (1, 4-9,13, 16, 27-29).
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2001р. №827 «Про затвердження Положення про Державну службу медицини катастроф».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2004р. №368 „Про затвердження порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру за їх рівнями“.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014р. № 11 « Положення про єдину державну систему цивільного захисту»

Інформаційні ресурси

1. www.moodle.bsmu.edu.ua – сервер дистанційного навчання
2. www.moz.gov.ua.
3. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
4. [Верховна Рада України](http://www.rada.kiev.ua) [http:Верховна Рада України // www.rada.kiev.ua](http://www.rada.kiev.ua) .
5. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
6. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
7. [Постійне представництво України при ООН http://www.uamission.org/](http://www.uamission.org/).
8. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.eriukr.net/index.htm>

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

Бірюк Ігор Григорович – завідувач кафедри, кандидат медичних наук, доцент

Куковська Ірина Любомирівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук, доцент